

Opintoseteliraportti

Jokihelmen opisto

19.6.2023

Jokihelmen opisto

Anu Hultqvist

Sisällys

1	JOKIHELMEN OPISTON OPINTOSETELI	2
1.1	Projektin nimi ja diaarinumero	2
1.2	Alkamis- ja päättymispäivämäärä	2
1.3	Hankkeen toteuttaja ja yhteyshenkilö	2
2	JOKIHELMEN OPISTO	3
2.1	Jokihelmen opiston koulutustehtävä	4
2.2	Opintoseteli-hankkeen eteneminen ja tulokset	4
2.3	Setelien jakautuminen kohderyhmittäin.....	5
2.4	Setelien jakautuminen oppiainealueittain	6
2.5	Hankkeen kustannukset	6
2.6	Toiminta hankkeen päättymisen jälkeen.....	7

1 JOKIHELMEN OPISTON OPINTOSETELI

1.1 Projektin nimi ja diaarinumero

Vapaan sivistystyön opintoseveliaavustus 2021 – kohderyhmä maahanmuuttajat, työttömät, alhaisen pohjakoulutuksen omaavat, oppimisvaikeuksia kokevat sekä eläkkeellä olevat ja senioriväestö.

Diaarinumero 199/910/2021

1.2 Alkamis- ja päättymispäivämäärä

Alkämpäivämäärä 1.8.2021

Päättymispäivämäärä 31.12.2022

1.3 Hankkeen toteuttaja ja yhteyshenkilö

HAAPAVEDEN KAUPUNKI/Jokihelmen opisto
PL 40
86601 HAAPAVESI

Yhteyshenkilö:

Jokihelmen opisto

Vanhatie 45

86600 HAAPAVESI

Anu Hultqvist, rehtori

p. + 358 44 7591 244

email. anu.hultqvist@haapavesi.fi

Jokihelmen opisto sijaitsee Oulun läänin eteläosassa Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa. Jokihelmen opisto aloitti toimintansa 1.1.2008, kun Haapaveden kansalaisopisto ja Oulas-opisto yhdistyivät. Vuoden 2011 alussa opiston toiminta-alue laajeni koskettamaan koko Siikalatvan kuntaa, kun Kestilä ja Rantsila tulivat opiston palvelujen piiriin. Opisto palvelee kuuden kunnan alueen Haapaveden ja Oulaisten kaupunkien, Kärsämäen, Merijärven, Pyhännän ja Siikalatvan kuntien asukkaita, joita alueella oli nyt vuoden 2022 lopussa n. 23 844 henkilöä. Haapaveden kaupunki on opiston ylläpitäjä ja muut kunnat ovat sopimuskuntia kansalaisopiston toiminnassa. Jokihelmen opistossa opiskeli vuonna 2022 yhteensä 3169 netto-opiskelijaa (henkilöä), mikä on 13,3 % alueen koko väestöstä. Brutto opiskelijoita (sama opiskelija voi opiskella useammalla kurssilla) oli 9896 henkilöä. Vuoden 2021 covid-19 virukseen liittyvien kokoontumisrajoitusten vaikutus opiskelijamääriin on nähtävissä vielä myös 2022 opiskelijamäärissä. Osa opiskelijoista ei ole vielä palannut opiskelujen pariin. Vuoden 2022 aikana seniorit olivat varovaisia ilmoittautumaan kursseille, koska pelkäsivät infektioita ja kokivat taloudellista uhkaa elinkustannusten nousun myötä. Kurssilaisten määrä on selkeästi laskenut poikkeusvuosien aikana.

Jokihelmen opistolla on tärkeä rooli väestön sivistyksen, hyvinvoinnin ja elämänlaadun edistäjänä sekä alueemme elinvoimaisuuden tukijana. Sosiaalisten kontaktien merkitys kansalaisopiston kursseilla on korostunut erityisesti koronan aiheuttaman eristäytymisen vuoksi. Jokihelmen opiston opiskelijamäärä vaihtelee vuosittain ja on nyt valitettavasti laskusuuntainen. Jokihelmen opisto on joutunut korottamaan kurssimaksuja kuntaosuuksien vähenemisen vuoksi. Kurssimaksujen korottaminen on vaikuttanut suoraan opiskelijoiden osallistumiseen. Myös Ukrainan sota ja energian hintojen nousu aiheuttivat huolta niin kurssilaisten kuin henkilöstönkin mielissä. Syksyn kursseille ilmoittautuneista osa joutui perumaan osallistumisensa, koska kokivat, ettei heillä ole varaa kurssimaksuihin tai kulkemiseen nousseiden sähkön, ruoan ja polttoaineiden hintojen vuoksi. Erityistä huolta kannoimme senioreista ja yksinäisistä, joille kansalaisopiston kurssit olivat olleet merkityksellisiä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin, elinikäisen oppimisen, mielekkään tekemisen ja toisten ihmisten kohtaamisen paikkoja.

Tämän hankkeen opistoseteleillä voitiin kompensoida kurssimaksuja. Osallistumisen myötä moni on saanut mahdollisuuden sosiaalisiin suhteisiin, elämyksiin, taiteeseen, elinikäiseen oppimiseen sekä itsensä kehittämiseen. Moni on löytänyt myös uuden harrastuksen itselleen.

2.1 Jokihelmen opiston koulutustehtävä

Ylläpitämisluvan mukaan Jokihelmen opisto järjestää koulutusta, jonka tavoitteena on edistää kuntalaisten oppivaa ja aktiivista elämäntapaa, tukea kulttuuriin kasvamista, vahvistaa yksilöiden ja yhteisöjen elinvoimaa ja hyvinvointia sekä edistää alueen yhteisöllisiä voimavaroja. Koulutus painottuu taito- ja taideaineisiin, hyvinvointia ja terveyttä edistäviin aineisiin, tieto- ja viestintätekniikkaan sekä kieli- ja kulttuuriaineisiin. Lisäksi opisto järjestää maahanmuuttajien kotoutumista tukevaa koulutusta. (OPM Drno 219/532/2012).

2.2 Opintosetelihankkeen eteneminen ja tulokset

Opintosetelihanke onnistui opistossamme kuitenkin kohtuullisen hyvin huolimatta koronatilanteesta. Hankkeeseen saimme avustusta 9 000 €. Seteleiden hakuaika oli elomarraskuun aikana 2021. Koronan takia setelihakemuksia tuli huomattavasti vähemmän. Seteleitä haki yhteensä 477 kpl ja niitä jaettiin 450 kpl. Kaikki setelit tuli käytettyä. Setelien saajista naisia oli 73 % (330 kpl) ja miehiä 27 % (120 kpl).

Setelin arvo oli 20 € ja seteleitä jaettiin 450 kpl = 9 000 € seuraavasti:

Kunta	kpl
Haapavesi	140
Kärsämäki	56
Merijärvi	14
Oulainen	110
Pyhäntä	30
Siikalatva	100
Yhteensä	450

Setelit jaettiin sopimuskuntiin Jokihelmen opiston toimintaa ohjaavan sopimuksen mukaan kahden vuoden takaisten pidettyjen tuntien suhteella. Jakoperuste on tasapuolinen, oikeudenmukainen ja läpinäkyvä. Halusimme antaa koko avustuksen seteleinä mahdollisimman monelle hakijalle.

Setelit jaettiin seuraavien kriteerien perusteella:

1. työttömät
2. maahanmuuttajat
3. alhaisen pohjakoulutuksen omaavat
4. oppimisvaikeuksia omaavat
5. eläkkeellä olevat sekä senioriväestöt yli 63-vuotiaat

Opistomme tiedotti opintoseteli-hankkeestaan kesällä ilmestyneessä opinto-ohjelmassa, www-sivuilla, paikallislehdissä ja kuntatiedotteissa. Hakemuksia oli kaupungin- ja kunnantalojen neuvonta- ja infopisteissä. Myös opettajat jakoivat niitä opetusryhmissään. Yhteistyötä tehtiin myös alueen Haapavesi-Venäjä-seuran kanssa sekä eläkeläis-, vammais- ja muiden tukiyhdistysten kanssa.

2.3 Setelien jakautuminen kohderyhmittäin

Kohderyhmä	2017–2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
työttömät	22	17	11	11	10
maahanmuuttajat	1	6	10	15	17
alhainen pohjakoulu	204	164	185	139	144
oppimisvaikeuksia	67	42	55	58	68
eläkkeellä olevat ja seniorit	106	133	189	227	211
Yhteensä	400	362	450	450	450

Suurin osa setelien saaneista olivat eläkkeellä olevia ja senioreita yli 63-vuotiaita (211 kpl). Toiseksi eniten seteleitä saivat alhaisen pohjakoulutuksen omaavia henkilöitä (144 kpl). On huomattava, että alueen väestön koulutustaso onkin maan keskiarvoa matalampi samoin kuin väestön tulotaso.

Työttömiä setelien saajia oli vain (10 kpl), mikä on aina ollut yllättävää, koska alueella vallitsee suuri työttömyys. Alueen kunnissa on käynnistynyt työttömiin kohdistuvia hankkeita, mikä voi vaikuttaa heidän hakeutumiseensa nyt vähemmän kansalaisopiston kursseille. Yhteistyötä on tehty ja olemme tiedottaneet Jokihelmen opiston monipuolisen kurssitarjonnan keinoista tukea työttömien työ- ja toimintakykyä ja motivoitumista itsensä hyvinvointiin ja kehittämiseen elinikäisen oppimisen periaatteen mukaan. Maahanmuuttajien määrä oli jatkanut kasvuaan edellisistä vuosista (17 kpl) ja määrä vain kasvaa Ukrainassa jatkuneen sotatilanteen vuoksi.

2.4 Setelien jakautuminen oppiainealueittain

Oppiaine	2017–2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
Taitoaineet	183	174	177	179	174
Kieli- ja kulttuuriaineet	119	91	149	146	165
Tietoyhteiskunta-aineet	0	0	2	2	0
Liikunta ja urheilu	98	97	122	123	111
Yhteensä	400	362	450	450	450

Edellisten vuosien tapaan eniten seteleitä käytettiin taitoaineisiin, joiden kurssitarjontaa opistossamme on runsaasti. Kieli- ja kulttuuriaineisiin käytettiin toiseksi eniten. Tietoyhteiskunta-aineisiin seteleitä ei käytetty lainkaan, vaikka tarve on taas lisääntynyt digitaalisten palvelujen käyttöönottoon. Toiminta-alueellamme on ollut muiden toimijoiden toteuttamia digitaalisiin hankkeisiin kohdistuneita hankkeita, mitkä ovat osaltaan palvelleet eri kohderyhmiä.

Jokihelmen opisto ja opiston opiskelijat olivat erittäin tyytyväisiä avustusrahan saamiseen. Opintosetelit auttoivat kurssimaksun pienemiseen ja monelle mahdollisuuden tutustua erilaisiin kursseihin ja löytämään uuden harrastuksen itselleen. Usealle avustus oli niin tärkeä alhaisen tulotason takia, etteivät olisi muuten pystyneet kurssille tulemaan lainkaan.

2.5 Hankkeen kustannukset

Hankkeen kustannukset 2021 – 2022 lukuvuoden ajalta jakautuivat siis seuraavasti opistomme kuntiin sekä kohderyhmittäin:

Kurssimaksu	
Haapavesi	2 800
Kärsämäki	1 120
Merijärvi	280
Oulainen	2 200
Siikalatva	2 000
Pyhäntä	600
Opetusjärjestelyt	0
Yhteensä	9 000

Kohderyhmä	Määrä	Kohderyhmään käytetty avustus 20 €/hlö
työttömät	10	200
maahanmuuttajat	17	340
alhainen pohjakoulu	144	2880
oppimisvaikeuksia	68	1360
eläkkeellä olevat ja seniorit	211	4220
Yhteensä	450	9000

Annoimme koko avustuksen seteleinä mahdollisimman monelle hakijalle. Opetusjärjestelyihin emme käyttäneet avustusta lainkaan.

2.6 Toiminta hankkeen päättymisen jälkeen

Edellisvuosien tapaan Haapaveden kaupunki haki uudelleen opetushallitukselta opintoseteliavustusta myös lukuvuodelle 2022–2023, jota saimme 11 000 €. Tulevat avustukset tulemme jakamaan entisten hyväksi koettujen kriteerien perusteella. Kokemuksiimme perustuen pidämme opintoseteliavustuksia tärkeänä, sillä avustus on tukemassa ja edistämässä sekä alentamassa kynnystä osallistua kohderyhmäämme opiston kursseille varsinkin näinä haastavina aikoina. Monien opiskelijoiden taloudellinen tilanne on haastava nousevien elinkustannusten takia.

Havaittavissa on ollut, että maahanmuuttajia on kursseillamme ollut tavallista enemmän. Heidän integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan pitää tukea koulutuksellisesti. Opintoseteli on tässä aktivoimisessa yksi oiva mahdollisuus. Lisäksi Jokihelmen opisto tekee yhteistyötä maahanmuuttajien rekrytoimiseksi erityisesti Haapaveden kaupungin, Suomi-Venäjä-seuran, Haapavesi-Siikalatva seutukunnan sekä Haapaveden Opiston ja Ammattiopisto Jedun kanssa, joissa molemmissa opiskelee maahanmuuttajataustaista väestöä.

Lisäksi tavoitteenamme on saada työttömiä aktiivisemmin mukaan kursseille. Kuntien työllistymishankkeiden kanssa tehtävä yhteistyö on tärkeää ja auttaa tiedon välittämisessä työttömille itsensä kehittämisen ja uusien elämänsisältöjen löytämiseksi. Koronarajoitusten helpottamisen jälkeen on tärkeää aktivoida senioriväestöä oman hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja virikkeelliseen elämään. Opintosetelillä on todella suuri merkitys heidän kaikkien osallistumisen mahdollistamisessa.